

DR. BOŽIDAR JEZERNIK

Portret ob 70-letnici

Alenka Bartulović in Jaka Repič

297

Dr. Božidar Jezernik, roj. 9. oktobra 1951 v Novem mestu, redni profesor na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je diplomiral na Pravni fakulteti UL, iz etnologije magistriral leta 1982 in doktoriral leta 1987 na Filozofski fakulteti z inovativno doktorsko disertacijo o življenju v nemških koncentracijskih taboriščih. Z delom na Filozofski fakulteti je pričel leta 1985. Leta 1988 je bil izvoljen za docenta etnologije narodov in narodnosti Jugoslavije, leta 1994 je postal izredni profesor, za rednega profesorja za etnologijo Balkana in kulturno antropologijo pa je bil izvoljen leta 1999. V letih 1988–1992 in 1998–2003 je bil predstojnik Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL, med letoma 2003 in 2007 je kot dekan vodil Filozofsko fakulteto.

Dr. Božidar Jezernik (foto: Marjan Pal, 2000, www.etnoinfolab.org/document/16283)

S svojim raziskovalnim delom, še posebej po postdoktorskem študiju v Angliji na London School of Economics, je razširil obzorja etnološkega raziskovanja in bistveno vplival na nadaljnji razvoj etnologije in kulturne antropologije v Sloveniji in na študij te discipline na Univerzi v Ljubljani. Ključno vlogo je odigral v preimenovanju oddelka leta 1990/1991 v Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo ter v sočasni prenovi študijskih programov ter kadrovskih in vsebinskih okrepitvah oddelka.

298

Dr. Božidar Jezernik se raziskovalno ukvarja z zgodovino in kulturo Balkana, percepcijo in konstrukcijo »drugega«, antropologijo spola in spolnosti, zgodovino in politiko (kulturne) dediščine, globalizacijo, življenjem v ekstremnih razmerah, s kolektivnim spominom, z zgodovino oblikovanja slovenske nacionalne skupnosti, vlogo spomenikov ter pomenom praznikov in herojev pri ustvarjanju skupnosti. V zadnjih letih se je posvetil vprašanju konstrukcije jugoslovanske ideje ter družbene zgodovine Jugoslavije. Zlasti so pomembne in mednarodno odmevne njegove raziskave Balkana, predvsem vprašanja percepcije in konstrukcije Drugega.

Močno je prispeval tudi h krepitvi interesa za raziskovanje Balkana v Sloveniji, tako z mentoriranjem (doktorskih) študentk in študentov ter usposabljanjem mladih raziskovalcev in raziskovalk kot tudi z ustanovitvijo medfakultetnega doktorskega programa Balkanske študije (skupaj s Fakulteto za družbene vede, UL). Na širino etnoloških raziskav kaže tudi bogato pedagoško delo: bil je mentor 14 doktorandom, 20 magistrandom in več kot 120 diplomantom, ki jim je privzgojil potrebo po temeljitem znanstvenem premisleku. Mlade kolege in kolegice aktivno vključuje v svoje raziskovalne projekte, deluje inkluzivno in podpira znanstvenike in znanstvenice na začetku kariere, s tem pa kaže na skrb in odgovornost za znanstveno prihodnost humanistike in specifično etnologije in kulturne antropologije v Sloveniji.

Njegov znanstveno-raziskovalni opus je izjemno obsežen. Po merilih raziskovalne uspešnosti Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS je glede na število objav in citatov najvidnejši slovenski etnolog. Obenem v mednarodni znanstveni skupnosti velja za vodilnega slovenskega strokovnjaka za Balkan. Napisal je več kot 80 izvirnih znanstvenih člankov, ki so izšli v številnih domačih in tujih znanstvenih revijah, veliko število poljudnih in strokovnih prispevkov ter samostojnih znanstvenih sestavkov v monografskih publikacijah. Izdal je 12 monografij, ki so izšle doma in v številnih prevodih v tujini (prevode knjig dr. Božidarja Jezernika so objavili v Angliji, Albaniji, Bolgariji, Italiji, Nemčiji, Turčiji, Srbiji, na Hrvaškem, Češkem, na Poljskem idr.). Poleg tega je urednik številnih znanstvenih zbornikov, ki so izšli doma in v tujini, deloval pa je tudi kot član uredniških odborov pomembnih etnoloških publikacij.

Je dolgoletni vodja programske skupine Slovenske identitete v evropskem in svetovnem kontekstu, prav tako je v zadnjem desetletju uspešno vodil več raziskovalnih projektov (Junaki in slavne osebnosti v Sloveniji in Srednji Evropi (2013–2016), Prazniki in oblikovanje skupnosti na Slovenskem (2011–2014), Dediščina prve svetovne vojne: reprezentacije in reinterpretacije (2016–2018)), ki so bistveno prispevali k odmevnosti etnološke vede pri nas in v tujini. Kot dolgoletni vodja raziskovalnih programov in projektov je močno prispeval h krepitvi znanstvenega dela Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo in Filozofske fakultete. Svoje znanje redno posreduje tudi širši

Dr. Božidar Jezernik s sodelavci Slovenskega etnografskega muzeja (foto: Irena Keršič, 1999)

zainteresirani javnosti, zlasti preko medijskih nastopov. Na Filozofski fakulteti je kot dekan začel tudi z organizacijo sklopa prireditev Kultura strpnosti in s tem opozoril na ključen prispevek znanosti za razvoj kritične misli in tolerantne družbe.

Zelo pomembna in tvorna je bila njegova pobuda – in poznejše uresničevanje – projektne in programskega povezovanja najpomembnejših etnoloških in drugih ustanov. Z Oddelkom za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL intenzivno sodelujeta tako Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU kot Slovenski etnografski muzej. To sodelovanje omogoča intenziven razvoj etnoloških, kulturnoantropoloških in folklorističnih pristopov. Aktivno deluje tudi pri mednarodnem povezovanju oddelkov za etnologijo in kulturno antropologijo, zlasti v evropskem prostoru.

Za Božidarja Jezernika so značilni inovativnost ter temeljito prevpraševanje ustaljenih pogledov, tako pri znanstveno-raziskovalnem delu kot pri splošnem družbenem premisleku. Za svoje delo je prejel tudi več nagrad in priznanj. Leta 1984 je za monografijo o italijanskih koncentracijskih taboriščih *Boj za obstanek* prejel Kajuhovo nagrado, leta 1999 Murkovo priznanje, leta 2007 Zlati znak Univerze v Ljubljani, leta 2014 za monografijo *Nacionalizacija preteklosti* priznanje Odlični v znanosti ARRS in leta 2015 Murkovo nagrado za življenjsko delo na področju etnologije in kulturne antropologije. Njegova knjiga o kavi in kavarnah *Kava – čarobni napoj* (Ljubljana, 2012) je prejela priznanje Gourmand Award »Best in the World« (Peking, 2014), in Gourmand Award »Best Coffee Book« in 1995–2014 (Yentai, 2015).

S svojim aktivnim delovanjem tako na vodstvenih mestih kot tudi na znanstvenem in pedagoškem področju opozarja na pomembno vlogo humanistike v slovenski družbi. K različnim etnološkim in antropološkimi raziskavam je spodbudil mnogo študentk in študentov, kolegice in kolege pa neutrudno navdušuje s svojo raziskovalno vnemo, znanjem in nenehnim zanimanjem za najrazličnejša aktualna družbena vprašanja.